

สรุปการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ความคิดเรื่อง "ความยุติธรรม" ในอุดมรัฐของเพลโต โดยเปรียบเทียบความคิดเรื่องเดียวกันนี้กับทฤษฎีของนักปรัชญาปัจจุบันพอจะสรุปอย่างสั้น ๆ ใน การตีความหมายของความยุติธรรม เท่าที่ปรากฏในโครงสร้างสังคมและใน "อุดมรัฐ" ออกเป็น หลักการ ๒ แนว คือ

๑. การตีความหมาย "ความยุติธรรม" โดยอธิบายด้วยเหตุผลทางตรรก (Rationalistic)

๒. การตีความหมาย "ความยุติธรรม" ในลักษณะเหนือเหตุผลทางตรรก (Pseudorationalistic one)

๑. การตีความหมาย "ความยุติธรรม" โดยอธิบายด้วยเหตุผลทางตรรก (Rationalistic)

"ความยุติธรรม" ที่เกิดจากการอธิบายด้วยเหตุผลทางตรรก เป็นความยุติธรรมที่ถูก อธิบายตามเป้าหมายสูงสุด(Ultimate end) ที่มนุษย์ในสังคมนั้นแสวงหา ถ้าสังคมถือว่า สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคเป็นเป้าหมายสูงสุดของสังคม ความยุติธรรมจะถูกอธิบาย และใช้ตัดสิน การกระทำของบุคคลในสังคม ด้วยหลักการนี้ กฎหมายจะเป็นเครื่องมือในการให้หลักประกัน "หลักแห่งความยุติธรรม" ที่ถูกอธิบายด้วย หลักแห่งสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค

ความยุติธรรมที่ถือตามเป้าหมายสูงสุดของสังคม เป็นผลจากรูปแบบการปกครอง เพราะฉะนั้นถ้ารูปแบบการปกครองต่างกัน หลักแห่งความยุติธรรม จะมีเนื้อหาต่างกัน โดยนัยนี้ ความยุติธรรมที่เป็นผลจากการยึดเป้าหมายสูงสุดที่มนุษย์ในสังคมแสวงหาต่างกัน จะทำให้ "ความ ยุติธรรม" มีลักษณะสัมพัทธ์(Relative) ขึ้นกับสังคม ความต้องการของมนุษย์ในสังคม "หลัก แห่งความยุติธรรม" ในแง่ของการอธิบายเนื้อหาจะมีลักษณะเปลี่ยนแปลงได้ หลักของความยุติธรรม ในสังคม ก. อาจจะไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ข. ดังนั้น "ความยุติธรรม" ที่ถูกอธิบายในลักษณะนี้

จึงขึ้นกับมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้ใช้ ผู้ตีค่า ผู้รับผลของหลักแห่งความยุติธรรมนั้น ถ้ามนุษย์หมดไปจาก โลกนี้ ความยุติธรรมจะปลาสนาการไป

"ความยุติธรรม" ที่ เป็นผลจากรูปแบบสังคมต่างกัน เป้าหมายสูงสุดที่มนุษย์ในสังคมแสวงหาต่างกัน "ความยุติธรรม" ในลักษณะนี้ เป็นเสมือนเครื่องมือ เป้าหมายเพื่อสังคม ดังนั้น "ความยุติธรรม" จึงเป็นเพียงคำที่เราให้ชื่อในการตัดสินคุณค่า (Judgement of Value) กฎเกณฑ์ของหลักแห่งความยุติธรรมเป็นสิ่งที่ยุติธรรมสร้างขึ้น แต่สังคมจำเป็นต้องมีหลักกฎเกณฑ์เหล่านี้ เพื่อผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ ที่สำคัญที่สุดเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของมนุษย์ในสังคมนั้น ความยุติธรรมในลักษณะนี้เป็นเสมือนเกมส์ที่มนุษย์กำหนดขึ้น ผู้เล่นคือคนที่อยู่ในสังคม ต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เพื่อสังคมจะได้มีสันติสุข

หลักความเท่าเทียมกัน (Equality) เป็นหัวใจของการอธิบายความหมายของ "ความยุติธรรม" ของนักปรัชญาปัจจุบัน แม้ว่าจะมีหลายทฤษฎีที่อธิบายหลักแห่งความยุติธรรม โดยมีเนื้อหาสาระต่างกัน แต่มีหลักการที่พ้องกันในแง่ พยายามสร้างสังคมให้เกิดความเท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ให้มากที่สุด อาทิเช่น ในทางเศรษฐกิจ การเมือง และอื่น ๆ

ด้วยเหตุผลที่ว่า หลักแห่งความยุติธรรมที่ถูกอธิบายด้วยเหตุผลทางตรรก ที่เปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของมนุษย์ในสังคม จึงไม่อาจที่จะนำหลักการใดหลักการหนึ่งโดยเฉพาะไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกสถานการณ์ การตัดสินว่าทฤษฎีใด เหมาะสมที่จะนำไปใช้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมได้ ต้องพิจารณาที่องค์ประกอบทางสังคม วัตถุประสงค์ จุดหมาย เพื่อใคร

โดยสรุปแล้ว "ความยุติธรรม" ที่ถูกอธิบายกันในปัจจุบัน มีต้นกำเนิดจากมนุษย์ คนเป็นผู้กำหนดหลักแห่งความยุติธรรมขึ้น โดยอาศัยเหตุผลทางตรรก ในการอธิบายเป้าหมายเพื่อสร้างความเท่าเทียมกันให้แก่บุคคลในสังคม โดยอาศัยองค์ประกอบทางสังคมเป็นเครื่องมือ กฎหมายจะเป็นหลักที่รับประกันความยุติธรรมให้บุคคลในสังคม

๒. การตีความหมายความยุติธรรมในลักษณะสิ่งที่เหนือเหตุผลทางตรรก (Pseudorationalistic one)

เพลโตมีสมมติฐานในทฤษฎีทางปรัชญาของเขาในเรื่องแบบ (Ideal or Form) ดังนั้นความยุติธรรมจึงไม่ใช่ความยุติธรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ แต่เป็นสิ่งที่อยู่เหนือเหตุผล

ทางตรรกปัญญา (wisdom) จะนำมนุษย์เข้าสู่ความเป็นจริงของรูปแบบแห่งความยุติธรรมที่สมบูรณ์ (Perfect Justice)

ด้วยเหตุผลที่ว่า เพลโตเชื่อในความดีสมบูรณ์ (Absolute good) อยู่เหนือเหตุผลทางตรรก ซึ่งสิ่งนี้นักปรัชญาต้องเรียนรู้และแสวงหา "อุดมรัฐ" เป็นรูปแบบการปกครองที่เพลโตพยายามวางรูปแบบของรัฐและสร้างสรรค์บุคคลให้เข้าใกล้ความยุติธรรมที่สมบูรณ์มากที่สุด

"ความยุติธรรม" ในทรรศนะของเพลโต ไม่ใช่ความยุติธรรมชนิดที่ชาวกรีกเชื่อถือกันโดยทั่วไป แต่มีลักษณะที่สูงส่งกว่านั้น คือ เป็นรูปแบบที่จะก่อให้เกิดความยุติธรรมในลักษณะต่าง ๆ ความยุติธรรมที่แท้จริงคืออะไร เพลโตไม่ได้อธิบายไว้อย่างแจ่มชัด แต่เชื่อว่ามียูเพื่อเป็นบ่อเกิดหรือเป็นแม่แบบให้กับความยุติธรรมในรูปแบบอื่น ๆ ความยุติธรรมที่สมบูรณ์นี้ สามารถเข้าถึงได้ด้วยปัญญา (Abstract thinking) ไม่ใช่ด้วยเหตุผลธรรมดา

ความยุติธรรมที่แท้จริง ต้องมีลักษณะไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ขึ้นกับมนุษย์ มนุษย์ไม่ได้เป็นผู้สร้างหลักแห่งความยุติธรรมขึ้นมา แม้มนุษย์จะไม่มีอยู่ในโลกนี้ แต่ความยุติธรรมนี้จะยังคงมีอยู่

โดยสรุปแล้ว จากการวิจัยนี้ จะพบลักษณะของการอธิบายความยุติธรรมเป็น ๒ แนว แนวแรกเป็นความยุติธรรมที่มนุษย์เป็นผู้สร้าง เพื่อเป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันในสังคม แนวที่สองเป็นความยุติธรรมที่ไม่ขึ้นกับมนุษย์ เป็นรูปแบบของความยุติธรรมที่สมบูรณ์ (Perfect Justice) ปัญญาจะนำมนุษย์เข้าสู่สัจธรรมของความเป็นจริงนี้ การอธิบายความหมายของความยุติธรรมทั้ง ๒ แนว ไม่อาจจะบ่งบอกลงไปให้แน่ชัดว่า ทรรศนะใดเป็นทรรศนะที่ถูกต้อง ความเป็นไปได้ในการสร้างความยุติธรรมในรัฐ สำหรับเพลโตแล้ว ผู้ปกครองต้องรับภาระกิจนี้ ซึ่งในทางปฏิบัติจะหาผู้ปกครองที่มีลักษณะดังเช่นที่เพลโตกล่าวได้ยาก "ความยุติธรรม" ในทรรศนะของเพลโต จึงเป็นลักษณะของ "ความยุติธรรมในอุดมคติ"

ข้อเสนอแนะ

เราทุกคนในฐานะที่เป็นมนุษย์ เราแสวงหาสิ่งที่เรียกว่า เป็นสิ่งที่ดีงามและทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม หลักแห่งความยุติธรรมที่นักปรัชญาได้วางหลักเกณฑ์ของทฤษฎีความยุติธรรมทางสังคม นั้น จะสัมฤทธิ์ผลไม่ได้ หากปราศจาก การยอมรับ และปฏิบัติโดยบุคคลในสังคม ดังนั้น ความยุติธรรมจะมีอยู่หรือไม่ อยู่ที่การปฏิบัติ

ในการปฏิบัติ เราอาจยึดหลักแห่งความยุติธรรมในทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง แล้วปฏิบัติตามหลัก
ของทฤษฎีนั้น โดยมีสมมติฐานว่า ให้เป็นหลักการที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใด
การปฏิบัติ จะเป็นเครื่องมือนำไปสู่การสร้างสรรค ความยุติธรรม ให้ปรากฏขึ้นในความ
เป็นจริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย